

مقایسه عملکرد فرزین با روسای سابق بانک مرکزی در سال اول مسئولیت

۸ دی ماه سال گذشته بود که فرزین سکان ریاست بانک مرکزی را بر عهده گرفت، اکنون یکسال از ریاست وی بر مهم‌ترین رکن پولی اقتصاد ایران می‌گذرد. اکوایران در یک پرونده ویژه وضعیت متغیرهای اقتصادی مانند پایه پولی، نقدینگی، ضریب فزاینده، تورم، نرخ ارز و... مربوط به دوره حضور فرزین در بانک مرکزی و عملکرد وی را ارزیابی کرده است. همچنین برای ارزیابی دقیق‌تر عملکرد فرزین با ۳ رئیس پیشین بانک مرکزی مقایسه شده است.

به گزارش خبرنگاران گروه اقتصاد گزارش خبر، رشد پایه پولی در ۱۰ ماهه ابتدایی ریاست همتی و سیف نسبت به ۱۰ ماهه نخست سکان‌داری فرزین و صالح‌آبادی در بانک مرکزی پایین‌تر بوده است. اما بررسی‌ها نشان می‌دهد عملکرد فرزین و صالح‌آبادی در مهار افزایش پایه پولی بهتر بوده است.

در اولین گزارش، کارنامه فرزین در کنترل پایه پولی بررسی شده است. کارنامه هر یک از رؤسای بانک مرکزی طی ۱۰ ماهه نخست ریاستشان در کنترل پایه پولی از سال ۱۳۹۲ بررسی شده است. به دلیل اینکه آمارهای پولی صرفاً تا آبان ماه منتشر شده، عملکرد ۱۰ ماهه روسای بانک مرکزی مورد توجه قرار گرفته است.

در ده ماه نخست ریاست سیف در بانک مرکزی، رشد پایه پولی حدوداً ۱۲ درصد برآورد شده این در حالیست که در ده ماه منتهی به ریاست سیف این متغیر پولی ۱۰ درصد رشد داشته است. در مقابل در ده ماه نخست ریاست فرزین بر بانک مرکزی پایه پولی بالغ بر ۲۸ درصد افزایش یافته است، این در حالیست که در ده ماه منتهی به ریاست وی این هسته تورم ساز ۳۰ درصد افزایش را تجربه کرده بود.

شایان ذکر است با توجه به اینکه زمان انتصاب افراد مختلف به سمت ریاست بانک مرکزی عموماً در اواسط ماه رخ داده اما عملکرد آن‌ها از ابتدای ماه بعدی ارزیابی شده است. برای مثال فرزین در هشتم دی ماه به ریاست بانک مرکزی منصوب شده اما در این گزارش عملکرد وی از ابتدای بهمن ماه ارزیابی شده است.

رشد پایه پولی در دوران رؤسای مختلف

پایه پولی به کل اعتبارات و پول‌هایی گفته می‌شود که مستقیماً توسط بانک مرکزی خلق می‌شود. پایه پولی با عنوان پول پر قدرت و رشد آن با نام چاپ پول نیز شناخته شده است. به همین ترتیب رشد پایه پولی به معنای افزایش حجم دارایی‌های بانک مرکزی است که شامل: خالص بدهی دولت به بانک مرکزی، خالص بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی، خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی و سایر اقلام می‌شود.

بررسی‌ها نشان می‌دهد رشد پایه پولی در ۱۰ ماهه نخست ریاست ولی‌الله سیف حدود ۱۲.۶ درصد به ثبت رسیده است. این درحالیست که پایه پولی در ۱۰ ماهه منتهی به زمان شروع به کار ایشان حدود ۱۰ درصد رشد داشته است.

سرعت رشد این متغیر در بازه زمانی مشابه در دوره ریاست همتی ۲۰.۴ درصد به دست آمده که در مقایسه با رشد ۱۰ ماهه پایه پولی قبل از تحویل سمت خود که معادل ۱۶.۱ درصد ثبت شده، افزایش یافته است. در دوران علی صالح‌آبادی نرخ رشد ۱۰ ماهه پایه پولی قبل از تحویل سمت ۳۰ درصد بوده اما پس تحویل گرفتن آن حدود ۲۶.۹ درصد محاسبه شده است.

کارنامه عملکرد فرزین در رابطه با کنترل پایه پولی

این درحالیست که حجم پایه پولی در انتهای آبان ۱۴۰۲ نسبت به دی ۱۴۰۱ حدود ۲۸.۴ درصد در دوران ریاست فرزین بیشتر شده که در مقابل رشد ۱۰ ماهه پایه پولی منتهی به دی ۱۴۰۱ با نرخ ۳۰ درصد، حدود ۱.۶ واحد درصد کمتر است.

حجم دارایی‌های بانک مرکزی یا همان پایه پولی تحت تاثیر افزایش بدهی دولت رشد می‌کند. با توجه به اینکه کسری بودجه دولت ایران عموماً در پایه پولی انعکاس می‌یابد، بنابراین احتمالاً بخش زیادی از رشد پایه پولی در زمان روسای بانک مرکزی خارج از کنترل آنان رخ داده است. یکی از دلایل مطرح شدن این موضوع نیز این است که رشد ده ماهه پایه پولی در زمان این اشخاص به‌طور کلی روندی مثبت داشته که در گزارش‌های آتی به طور مفصل در رابطه با نقش اجزای مختلف در رشد پایه پولی طی دوران رئیس کل‌های مختلف بحث خواهد شد.

به طور کلی می‌توان گفت که رشد پایه پولی در ابتدای دوره سکان‌داری همتی و سیف در بانک مرکزی پایین‌تر از دوران ابتدایی صالح‌آبادی و فرزین بوده است. باید در نظر داشت زمانی که فرزین و صالح‌آبادی ریاست بانک مرکزی را تحویل گرفته‌اند، وضعیت پایه‌پولی بسیار نامساعد بوده است. از همین رو با وجود اینکه صالح‌آبادی و فرزین رشد‌های بالاتری را به ثبت رسانده‌اند اما در مهار افزایش پایه پولی عملکرد نسبتاً بهتری داشته‌اند.